

Силабус навчальної дисципліни БЕЗПЕКА ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

підготовки магістрів

(назва освітнього ступеня)

спеціальності 263 «Цивільна безпека»

(назва спеціальності)

освітньо-професійної програми

«Охорона праці»

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Нормативна
Мова навчання	Українська
Факультет/Інститут	Цивільної інженерії та екології
Кафедра	Безпеки життєдіяльності
Контакти кафедри	Кафедра каб. В1306 (тринадцятий поверх висотного корпусу) Email: life.safety@pdaba.edu.ua
Викладачі-розробники	Шаломов Володимир Анатолійович, к.т.н., доцент Берлов Олександр Вікторович, к.т.н., доцент
Контакти викладачів	Email: shalomov.volodymyr@pdaba.edu.ua berlovaalexandr@gmail.com
Розклад занять	https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/CT/K5/ROZKLAD.HTML
Консультації	https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2022/10/kaf.BZHD_Grafik-konsultatsij-vykladachiv.pdf

Анотація навчальної дисципліни

Викладаються загальні питання безпеки, ідентифікації та класифікації потенційної небезпеки, вивчаються їх властивості, способи і засоби захисту від їх впливу, питання моніторингу та аналізу ризиків, загрози, що призводять до надзвичайних ситуацій, способи та засоби цивільного захисту населення і територій під час виникнення надзвичайної ситуації, принципи надання першої долікарської допомоги. Особливу увагу приділено особистій та колективній безпеці у повсякденних умовах та під час надзвичайних ситуацій і воєнного стану.

	Години	Кредити	Семестр
			II
Всього годин за навчальним планом, з них: лекції	105	3.5	105
Аудиторні заняття, у т.ч:	36		36
лекції	30		30
лабораторні роботи	-		-
практичні заняття	6		6
Самостійна робота, у т.ч:	69		69
підготовка до аудиторних занять	8		8
підготовка до контрольних заходів	8		8
виконання курсового проекту або роботи	-		-
виконання індивідуальних завдань	-		-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	23		23
підготовка до екзамену	30		30
Форма підсумкового контролю			екзамен

Мета вивчення дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з питань безпеки при оперативно-тактичній діяльності Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

Завдання вивчення дисципліни – вивчення питань організаційної структури та можливостей пошуково-рятувальних та аварійно-рятувальних служб ДСНС, основи організації та безпеки при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, організація професійної підготовки рятувальників.

Пререквізити дисципліни – «Безпека життєдіяльності і основи екології», «Правові основи цивільної безпеки», «Захист у надзвичайних ситуаціях та організація аварійно-рятувальних робіт», «Цивільний захист» освітнього ступеня «бакалавр».

Постреквізити дисципліни – виконання кваліфікаційної роботи та складання атестаційного іспиту.

Компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми «Охорона праці» СВО ПДАБА 263 мп-2023):

Загальні компетентності: ЗК 03. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: ПК 2 – Здатність до превентивного і оперативного (аварійного) планування, управління заходами безпеки професійної діяльності, в т. ч. в умовах з ліквідації наслідків бойових дій та відновлення об'єктів будівництва; **ПК 4** – Здатність до застосування інноваційних підходів, сучасних методів, спрямованих на регулювання техногенної та виробничої безпеки; **ПК 12** – Здатність проводити експертизу рішень щодо безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, будівельних об'єктів, в т.ч. захисних споруд цивільного захисту населення, а також будівель і споруд пошкоджених внаслідок бойових дій, сертифікацію виробів, машин, матеріалів на відповідність вимогам безпеки.

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми «Охорона праці» СВО ПДАБА 263 мп-2023): РН 6 – Визначати та аналізувати можливі загрози виникнення надзвичайної ситуації, аварії, нещасного випадку на виробництві, при розробці проектів з реконструкції, відновлення пошкоджених будівельних об'єктів внаслідок бойових дій та проектів нового будівництва та оцінювати можливі наслідки та ризики; **РН 11** – Розв'язувати проблеми у нових або незнайомих ситуаціях за наявності неповної або обмеженої інформації, оцінювати ризики, здійснювати відповідні дослідження; **РН 14** – Здійснювати прогнозування, оцінку ризику під час професійної діяльності та можливості відповідних підрозділів щодо реагування на надзвичайні ситуації та події, в т.ч. в умовах з ліквідації наслідків бойових дій та відновлення об'єктів будівництва; **РН 16** - Приймати ефективні рішення у складних непередбачуваних умовах, визначати цілі та завдання, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ресурси при вирішенні проблем з відновлення, відбудови та ліквідації наслідків бойових дій; **РН 18** – Виконувати перевірку з питань охорони праці, техногенної та промислової безпеки, цивільного захисту проектів об'єктів будівництва, проектів захисних споруд цивільного захисту населення та стану об'єктів, які експлуатуються (функціонують).

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Основні засади оперативно-рятувальної служби ЦЗ					
1. Сили і засоби ОРС ЦЗ	4,5	2			2,5
2. Види та форми тактичної підготовки особового складу та підрозділів ЦЗ	4,5	2			2,5
3. Загальний порядок дій аварійно-рятувальних підрозділів при ліквідації наслідків не	4,5	2			2,5
4. Види оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів	4,5	2			2,5
5. Управління силами і засобами на пожежі	4	2			2
Разом за змістовим модулем 1	22	10			12
Змістовий модуль 2. Забезпечення безпеки при ліквідації НС					
6. Забезпечення безпеки при гасінні пожеж в цивільних будівлях	4,5	2			2,5

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
7. Забезпечення безпеки при гасінні пожеж на промислових об'єктах	4,5	2			2,5
8. Забезпечення безпеки при ліквідації наслідків гідродинамічних аварій на греблях, дамбах	4,5	2			2,5
9. Забезпечення безпеки проведення АРР при ДТП; при аваріях на залізничному, авіаційному та водному транспорті	4,5	2			2,5
10. Забезпечення безпеки проведення АРР при руйнації будівель	6,5	2	2		2,5
11. Забезпечення безпеки проведення АРР при аваріях на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО).	4,5	2			2,5
12. Основи рятування на воді. Безпека при рятувальних роботах під час повеней та підтоплень	7	2	2		3
13. Забезпечення безпеки при гасінні пожеж у природних екологічних системах	5	2			3
14. Забезпечення безпеки проведення АРР в умовах радіаційного та біологічного зараження	7	2	2		3
15. Визначення режимів робіт особового складу підрозділів ЦЗ у зонах хімічного та радіоактивного забруднення	5	2			3
Разом за змістовим модулем 2	53	20	6		27
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	105	30	6		69

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ:

Назва теми	Посилання
1. Атестація аварійно-рятувальних служб, аварійно-рятувальних формувань і рятувальників.	п.5 [2]; п.6 [2]
2. Технічні регламенти.	п.5 [5]; п.6 [1]
3. Збитки від небезпек.	п.5 [4]
4. Безпека проведення пошуково-рятувальних робіт при аваріях на підвісних канатних дорогах.	п.5 [2]; п.6 [1]
5. Безпека проведення такелажних робіт.	п.5 [2]; п.6 [1]
6. Організація санітарно-пропускового режиму в зоні радіоактивного забруднення.	п.5 [5]; п.6 [3]

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання знань студентів з окремих змістових модулів

Змістовий модуль 1. Основні засади оперативно-рятувальної служби ЦЗ

№ п/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	15
2.	Контрольна робота	75
	Разом:	100

Відвідування лекцій

Присутність студента на лекції оцінюється в – 3 бали.

Всього 5 лекцій.

Контрольна робота

Контрольна робота містить 3 запитання, на які студент зобов'язаний дати відповіді у письмовій формі, максимальна кількість балів при вичерпаній відповіді на одне запитання – 25.

Кількість балів за якість відповіді на одне запитання встановлюється:

25 балів – студент дав вичерпану відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, дав на них ґрунтовні пояснення.

19-24 балів – студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатніх пояснень до них.

13-18 балів – студент дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них.

6-12 балів – студент розкрив суть запитання, але у відповіді допущені помилки, які принципово не впливають на кінцеву суть відповіді, зроблена спроба навести потрібні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри.

1-5 балів – студент не повністю розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки.

Змістовий модуль 2. Забезпечення безпеки при ліквідації не

№ п/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	20
2.	Виконання та захист практичних робіт	24
3.	Контрольна робота	56
	Разом:	100

Відвідування лекцій

Присутність студента на лекції оцінюється в – 2 бали.

Всього 10 лекцій.

Виконання та захист практичних робіт

Всього 3 практичні роботи. Максимальна кількість балів за одну роботу – 8.

Критерії оцінки практичних знань поточного контролю

№ з/п	Вид критерію	Зміст критерію	Кількість балів за 1 змістовий модуль
1	Відвідування практичних занять	4 бали за відвідування студентом кожного практичного заняття	4
2	Якість виконання і захисту практичного завдання	Студентом обґрунтовано і в повному обсязі розв'язано практичне завдання. При захисті практичного завдання продемонстрована висока якість опанування інструментарієм розв'язання практичних задач.	4
		При обґрунтуванні і розв'язанні практичного завдання студентом допущені незначні помилки, які суттєво не знижують якості виконання завдання. При захисті практичного завдання студентом продемонстрована хороша якість опанування інструментарієм розв'язання практичних задач.	3
		Виконання і захист студентом практичного завдання зроблені з	1-2

	суттєвими помилками і лише допоміжні запитання викладача дозволяють студенту довести той факт, що опанований ним інструментарій розв'язання задач є достатнім для практичного використання.	
	Виконання і захист практичного завдання зроблені студентом з грубими помилками і не в повному обсязі. Допоміжні запитання викладача не дозволяють студенту довести той факт, що опанований ним інструментарій розв'язання задач є достатнім для практичного використання.	0
	Разом:	0-8

Контрольна робота

Контрольна робота містить 2 запитання, на які студент зобов'язаний дати відповіді у письмовій формі, максимальна кількість балів при вичерпаній відповіді на одне запитання – 28.

Кількість балів за якість відповіді на одне запитання встановлюється:

27-28 балів – студент дав вичерпану відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, дав на них ґрунтовні пояснення.

20-26 балів – студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатніх пояснень до них.

13-19 балів – студент дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них.

6-12 балів – студент розкрив суть запитання, але у відповіді допущені помилки, які принципово не впливають на кінцеву суть відповіді, зроблена спроба навести потрібні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри.

1-5 балів – студент не повністю розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки.

Критерії оцінювання екзамену

Максимальна оцінка за екзамен – 100 балів. Екзамен складається з трьох питань теоретичного курсу. Максимальна кількість балів за першу і другу відповідь по 35 балів, за третю – 30 балів.

За відповіді на перше і друге питання екзамену нараховують наступну кількість балів:

– за повну відповідь – 33-35 балів;

– студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатніх пояснень до них – 22-32 балів;

студент дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них – 11-21 балів;

студент не повністю розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки – 1-10 балів;

студент дав неправильну відповідь на запитання - 0 балів.

За відповідь на третє питання екзамену нараховують наступну кількість балів:

– за повну відповідь – 29-30 балів;

– студент дав повну відповідь на запитання, навів необхідні формули та залежності, графіки, схеми, технологічні параметри, але не дав достатніх пояснень до них - 20-28 балів;

студент дав повну відповідь на запитання, але навів тільки частину необхідних формул чи залежностей, графіків, схеми, технологічні параметри, дав недостатні пояснення до них – 10-19 балів;

студент не повністю розкрив суть запитання, у відповіді допущені грубі помилки – 1-9 балів;

студент дав неправильну відповідь на запитання - 0 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середня балів змістових модулів 1, 2 та екзамену.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу студенти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Якщо студент був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача.

Порядок зарахування пропущених занять: якщо пропущено лекцію – у формі усного опитування за підготовленим рефератом на відповідну тему. При цьому враховується причина пропущених занять: якщо заняття пропущене з поважної причини, то відпрацювання зараховується з коефіцієнтом 1,0; якщо заняття пропущене за відсутністю поважної причини – з коефіцієнтом 0,5.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентом.

Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами наукового ступеню передбачає:

самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуватися Положення щодо запобігання та виявлення академічного плагіату у ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА*

Основна

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту ДСНС України: наказ МВС України від 09.07.14 №631.
3. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: наказ МНС України від 13.03.12 р. № 575.
4. Рятувальні роботи під час ліквідації НС: Посібник / Аветисян В. Г., Сенчихін Ю. М., Тригуб В. В., Кулаков С. В., Куліш Ю. О., Александров В. Л., Адаменко М. І. – Харків : Основа, 2006. – 258 с.

5. Васійчук В. О., Гончарук В. Є., Качан С. І., Мохняк С. М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010. – 384 с.

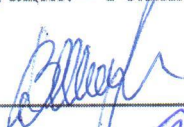
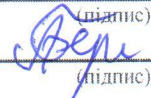
Допоміжна

1. Законодавство України з охорони праці. Збірник нормативних документів, у 4-х томах. Київ.
2. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України: наказ МНС України від 07.05.2007 р. № 312.
3. Організація управління в надзвичайних ситуаціях. Методичні рекомендації: наказ МНС від 05.10.2007 № 685.
4. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 12.07.2000 № 116 "Про затвердження значень гігієнічних нормативів «Норми радіаційної безпеки України, доповнення: Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення» (НРБУ-97/Д-2000).
5. Правила авіаційного пошуку та рятування в Україні: наказ МНС України від 17.05.06 №297.
6. Гузенко В. А., Камардаш О. І., Неклонський І. М., Самарін В. О. Тактика ліквідації НС. Практикум. –Харків : НУЦЗУ, 2012.
7. Рекомендації щодо безпечного використання вогнегасних речовин під час гасіння пожеж електрообладнання, яке знаходиться під напругою, затверджені Державним департаментом пожежної безпеки МНС від 03.11.06№32/4/4521.
8. Рекомендації щодо захисту особового складу підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій за наявності небезпечних хімічних речовин (аміак, хлор, азотна, сірчана, соляна та фосфорна кислоти): наказ МНС України №733 від 13.10.08.
9. Методичні рекомендації щодо режимів робіт особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у засобах індивідуального захисту у зонах хімічного та радіоактивного забруднення: наказ МНС від 07.08.09 №551
10. Методичні рекомендації з охорони праці при виконанні робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій, пов'язаних з транспортуванням шкідливих, вибухонебезпечних, легкозаймистих речовин: наказ МНС від 27.01.2009 № 56.
11. Методичні вказівки до самостійної роботи та виконання контрольної роботи з дисципліни «Безпека при ліквідації надзвичайних ситуацій» для студентів ступеня магістр спеціальності 263 «Цивільна безпека» заочної форм навчання / Укладачі: Шаломов В. А., Беліков А.С., Берлов О. В. – Дніпро: ПДАБА, 2022. – 20 с.

12. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua>.
2. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>.
3. Віртуальний читальний зал ПДАБА / Кафедри / Кафедра Безпеки життєдіяльності / Безпека при ліквідації надзвичайних ситуацій. – Режим доступу: <http://surl.li/bihjn>.

Розробник(и) _____

_____ (підпис)

_____ (підпис)

Володимир ШАЛОМОВ

Олександр БЕРЛОВ

Гарант освітньої програми _____

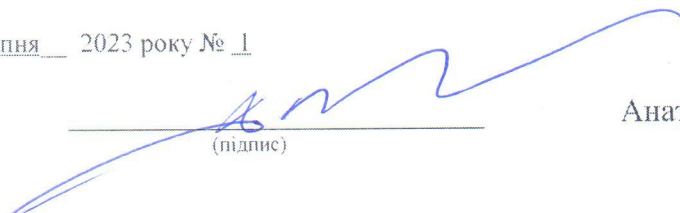

_____ (підпис)

Олександр ПИЛИПЕНКО

Силабус затверджено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності
(назва кафедри)

Протокол від « 30 » серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри _____

_____ (підпис)

Анатолій БСЛІКОВ